

Sayı : B.17.0.SGB.0.12.00.00 - 610 - 5143 - 22036

26/12/2012

Konu : Soru Önergesi

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : Başbakanlık Kanunlar ve Kararlar Genel Müdürlüğü'nün 16/11/2011 tarihli ve B.02.0.KKG.0.12/610-2-251/3673 sayılı yazısı.

İlgi yazı ekinde alınan, Kocaeli Milletvekili Sayın Haydar AKAR tarafından Başbakanımız Sayın Recep Tayyip ERDOĞAN'a tevcih edilen ve Bakanlığımca yazılı olarak cevaplandırılması tensip edilen 7/835 Esas numaralı yazılı soru önergesine ilişkin hazırlanan cevabi bilgiler ilişikte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.



Fatma SAHİN
Bakan

EK:

Soru Önergesi cevabı (.... sayfa)

DAĞITIM :

Gereği:

TBMM Başkanlığına

Bilgi :

Başbakanlığa

Kadınların sosyal hayata dahil olabilmeleri, siyasette ve iş gücünde görünür hale gelebilmeleri şarttır. Ancak kadın cinayetlerinde gerekli olumlu adımların fiilen atılmayışı kadınlar üzerinde büyük bir sosyal baskıya yol açmaktadır. Şöyle ki; son yıllarda cinayetler sonucunda hayatını kaybeden kadın sayısında çok ciddi bir oranda artış olduğu bilinmektedir. 2005-2011 yılları arasında 4 bin 190 kadın cinayeti meydana gelmiştir. Yine aynı yıllar arasında 3 bin 74 kadın da tecavüze uğramıştır. 2011 yılı verilerine göre Türkiye’de her 100 kadından 16’sı cinsel şiddete uğramaktadır. Basında yer alan haberlere göre ise her gün en az beş kadının öldürüldüğü, yaşamına kastedildiği yahut cinsel tacize uğradığı görülmektedir. Bu durum kadınlar üzerinde önemli ölçüde psikolojik ve sosyal baskı yapmakta, kadınların varlık gösterememesine neden olmaktadır. Bu bağlamda;

SORU 1: Kadına yönelik şiddet ve kadın cinayetlerinin önlenmesi için hükümetinizce ne tür etkin tedbirlerin alınması ve yasal düzenlemelerin yapılması düşünülmektedir?

CEVAP 1: Kadına yönelik şiddet ve kadın cinayetleriyle mücadele hükümetimizin en önemli gündem maddelerinden birisini oluşturmaktadır. Gerek şiddet mağduru kadınlarımıza çok daha güçlü ve kapsamlı koruma sağlamak ve şiddeti önlemek gerekse uygulamada yaşanan aksaklıkları gidererek şiddetle mücadelede yasal alt yapıyı güçlendirmek amacıyla yeni bir yasal düzenlemenin çalışmalarına başlanmış olup Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı bünyesinde “6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun” hazırlanmıştır. Söz konusu Kanun 20 Mart 2012 tarih ve 28239 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Tasarının hazırlık sürecinde barolar, sivil toplum kuruluşları ve Aile Mahkemesi Hakimleri ile toplantılar yapılmış, diğer kamu kurum ve kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ve Bakanlıklardan görüşleri alınarak Taslağının hazırlanmasında yararlanılmıştır.

Söz konusu Kanun, Türkiye tarafından 24 Kasım 2011’de onaylanan ve 8 Mart 2012 tarihinde Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren “Kadına Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi (İstanbul Sözleşmesi)”ne de paralel düzenlemeler içermektedir.

Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun ile; herhangi bir ayırım içermeyecek şekilde tüm kadınlar, çocuklar, diğer aile bireyleri ve ısrarlı takip mağdurları Kanun kapsamına dahil edilmiş; fiziksel, sözlü, cinsel, ekonomik ve psikolojik şiddeti de kapsayacak şekilde “şiddet”, “ev içi şiddet” ve “kadına yönelik şiddet” kavramları tanımlanmıştır. Kanun’un amacı; “şiddete uğrayan veya şiddete uğrama tehlikesi bulunan kadınların, çocukların, aile bireylerinin ve tek taraflı ısrarlı takip mağduru olan kişilerin korunması ve bu kişilere yönelik şiddetin önlenmesi amacıyla alınacak tedbirlere ilişkin usul ve esasları düzenlemek” şeklinde belirlenmiştir.

Kanunun uygulanması hakkında Yönetmelik ile Şiddet Önleme ve İzleme Merkezlerinin Kurulmasına ilişkin Yönetmelik çalışmaları hâlihazırda devam etmektedir.

SORU 2: Kadına yönelik şiddetin henüz cinayet aşamasına gelmeden önlenmesi amacıyla saldırgan olma olasılığı olan kişinin durdurulması için aldığınız tedbirler nelerdir?

CEVAP 2: 6284 sayılı “Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun” ile şiddet uygulayan ya da uygulama ihtimali olan kişiye karşı hakim tarafından hükmedilebilecek önleyici tedbir kararları düzenlenmiştir. Bu tedbirler şiddet uygulayanın; korunan kişiye yönelik şiddet tehdidi, hakaret, aşağılama veya küçük düşürmeyi içeren söz ve davranışlarda bulunmaması; evden uzaklaştırılması ve müşterek konutun korunan kişiye tahsisi; korunan kişi-kişilere yaklaşmasının önlenmesi; korunan kişinin şahsi ve ev eşyalarına zarar vermemesi; silahı varsa veya silah taşıması zorunlu bir kamu görevi ifa etse bile zimmetinde bulunan silahı ilgili birimlere teslim etmesi; alkol, uyuşturucu veya uyarıcı madde bağımlılığı var ise hastaneye yatmak dahil muayene ve tedavisinin sağlanmasıdır.

Gecikmesinde sakınca olan hallerde Kanunda belirtilenlerle sınırlı olmak kaydıyla ve 24 saat içerisinde hâkim onayına sunulmak üzere ilgili kolluk amiri tarafından da önleyici tedbirlerin alınabilmesi düzenlenmiştir.

Kanunun etkinliğini ve caydırıcılığını artırmak amacıyla şiddet uygulayan kişinin tedbir kararlarına aykırı hareket etmesi halinde uygulanacak yaptırım da ayrıntısıyla düzenlenmiştir. Bu kapsamda; şiddet uygulayanın önleyici tedbir kararına aykırı davranması halinde; üç günden on güne kadar zorlama hapsine tabi tutulması, aykırılığın her tekrarında on beş günden otuz güne kadar zorlama hapsinin söz konusu olacağı hükme bağlanmıştır.

Kanun hükümlerine göre verilen tedbir kararlarının uygulanmasında hakim kararı ile teknik araç ve yöntemler kullanılabileceği öngörülmüştür.

SORU 3: Şiddete uğrayan kadınlar için koruma süresi ile ilgili her hangi bir çalışmanız var mıdır?

CEVAP 3: 6284 sayılı “Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun” ile korunan kişi ile şiddet uygulayan ve uygulama ihtimali bulunan kişi hakkında alınabilecek koruyucu ve önleyici tedbirler ayrıntıları ile düzenlenmiştir.

Korunan bireylerle ilgili olarak uygulamanın çabuk ve etkin olması bakımından mülki amir tarafından koruyucu tedbir kararlarının verilebileceği düzenlenmiştir. Bu çerçevede, “korunan kişi” hakkında mülki amir tarafından; barınma yeri tespiti, geçici maddi yardım yapılması, psikolojik, mesleki, hukuki ve sosyal destek hizmetlerinin verilmesi, resen geçici koruma altına alınması kreş imkânından faydalandırılması tedbir kararları alınacaktır.

Gecikmesinde sakınca bulunan hallerde ise barınma yeri sağlanması ve geçici koruma sağlanması tedbirleri, ilgili kolluk amirince alınabilecektir.

Bunun yanı sıra, gecikmesinde sakınca bulunan hallerde, tedbirin niteliğine göre daha sonra mülki amirin onayına sunulmak kaydıyla ilgili kolluk amirince de koruyucu tedbir kararı alınabilmesi hüküm altına alınmıştır.

Hâkim tarafından ise, “korunan kişi” hakkında; işyeri ve yerleşim yerinin değiştirilmesi, aile konutu şerhi konulması, hayati tehlikenin bulunması halinde Tanık Koruma Kanunu çerçevesinde kimlik ve diğer bilgi ve belgelerinin değiştirilmesi hakkında tedbir kararı

verilmesi mümkün olacaktır.

Ayrıca hâkim tarafından; velayet, kayyım, nafaka ve kişisel ilişki kurulması hakkında karar verilebileceği, şiddet uygulayan kişi ailenin geçimini sağlayan kişi ise durumun özellikleri göz önüne alınarak talep edilmese dahi nafakaya hükmedilebileceği düzenlenmiştir.

Koruyucu tedbir kararının alınmasında delil ve belge aranmayacağı da düzenlenen bir diğer husustur.

Kanunda “kanun yolu” da düzenlenmiş olup hükmedilecek tedbir kararlarına karşı ilgililer tarafından iki hafta içerisinde aile mahkemesine itiraz edilebileceği hüküm altına alınmıştır.

Kanunla ihbar hususu da düzenlenmiş; şiddet veya şiddet uygulama tehlikesinin varlığı halinde ise herkesin bu durumu resmi makam veya mercilere ihbar edebileceği, ihbarı alan kamu görevlilerinin ise Kanun kapsamında görevlerini gecikmeksizin yerine getirmekle yükümlü olduğu ifade edilmiştir.

Kanunda mağdurun gizlilik ve güvenliği de öngörülmüş olup gerekli olması halinde tedbir kararı ile birlikte talep üzerine veya resen korunan kişi ve diğer aile bireylerinin kimlik bilgilerin veya kimliğini ortaya çıkarabilecek bilgileri ve adreslerinin tüm resmi kayıtlarda gizli tutulacağı belirtilmiştir.

SORU 4: 2011 itibariyle Türkiye’de kaç kadın sığınmaevi bulunmaktadır? Kadın sığınmaevleri konusunda ne tür girişimlerde bulunmaktadır?

CEVAP 4: Bakanlığımıza bağlı 69, yerel yönetimler ve sivil toplum kuruluşlarına bağlı 34 olmak üzere toplam 103 adet kadın konukevi bulunmaktadır.

Bakanlığımızın kadına yönelik şiddetle mücadeledeki hedefleri arasında “konukevlerinin yeniden yapılandırılması” bulunmaktadır. Bu hedef kapsamındaki amaç, fiziki koşulların standardizasyonu, kadroların nitelik ve nicelik olarak güçlendirilmesi, ortaklaşmış iletişim ağı kurulması, ihtisaslaşmış konukevlerinin açılmasıdır. Bu çerçevede, Eylül 2011’de Bakanlığımız koordinasyonunda “Sığınmaevlerinin Yeniden Yapılandırılması İstişare Kurultayı” gerçekleştirilmiştir. Konuya ilişkin elde edilen çıktılar çerçevesinde çalışmalara devam edilmektedir.

SORU 5: Kadın istihdamı konusunda ve kadınların sığınmaevlerinde uygun işlere yerleştirilmesi konusunda bugüne kadar hükümetinizin ne tür çalışmaları olmuştur? Kaç kadın sığınmaevlerinde iş sahibi olmuştur?

CEVAP 5: 01/01/2011-24/09/2012 tarihleri arasında Bakanlığımıza bağlı kadın konukevlerinden hizmet alan kadınlardan 146’sı bir işe yerleşerek kuruluştan ayrılmıştır.

Kadın istihdamı konusunda yürütülen çalışmalar şu şekildedir:

- 2003 yılında yürürlüğe giren yeni İş Kanunu ile; işveren ve işçi ilişkisinde cinsiyet dâhil hiçbir nedenle temel insan hakları bakımından ayırım yapılamayacağı hükme bağlanmıştır.
- 2007 yılında Gelir Vergisi Kanunu’nda yapılan değişikliklerle; hane içinde kadınlar tarafından üretilen ürünlerin düzenlenen kermes, festival, panayır ile kamu kurum ve

kuruluşlarınca geçici olarak belirlenen yerlerde satılması sonucu kadınların elde ettikleri gelirler vergiden muaf tutulmuştur.

- Kadınların ve gençlerin istihdamını artırmak amacıyla hazırlanan ve 2008 yılında yürürlüğe giren “İstihdam Paketi”nde, mevcut istihdama ilave olarak işe alınan kadınlar ile 18–29 yaş arası gençlere ait SSK işveren priminin 5 yıl boyunca kademeli olarak İşsizlik Sigortası Fonu’ndan karşılanacağı, kreş ve emzirme odası açma yükümlülüğünün işverenler tarafından hizmet alımı ile yerine getirilebileceği hususlarına yer verilmiştir. 2009 yılında yürürlüğe giren “Yeni İstihdam ve Teşvik Paketi”nde de söz konusu uygulamanın devam edeceği hükmüne yer verilmiştir.
- Kadınların sosyo-ekonomik konumlarının güçlendirilmesi, toplumsal yaşamda kadın erkek eşitliğinin sağlanması, sürdürülebilir ekonomik büyüme ve sosyal kalkınma amaçlarına ulaşılabilmesi için kadınların istihdamının artırılması ve eşit işe eşit ücret imkânının sağlanması amacıyla hazırlanan 2010/14 sayılı “Kadın İstihdamının Artırılması ve Fırsat Eşitliğinin Sağlanması” konulu Başbakanlık Genelgesi 25 Mayıs 2010 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Söz konusu Genelge kapsamında “Kadın İstihdamı Ulusal İzleme ve Koordinasyon Kurulu” oluşturulmuştur.
- 7 Mart 2010 tarihli “Ağır ve Tehlikeli İşler Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik”te çok sayıda iş ağır ve tehlikeli iş olmaktan çıkarılarak kadın ve gençlerin istihdamına ilişkin sınırlamalar kaldırılmıştır. Böylece bazı işler yalnızca erkek işi olmaktan çıkarılmıştır.
- 2011 yılı Şubat ayında yürürlüğe giren 6111 Sayılı Kanun ile kadınlara yeni istihdam imkânlarının sağlanması bakımından erkeklere nazaran pozitif ayrımcılık yapılarak 18 yaşından itibaren çalışmaya başlamaları halinde 24 ay, İŞKUR’a kayıtlı işsizler olmaları halinde 30 ay; mesleki yeterlilik belgesi olanlara 48 ay, İŞKUR’a kayıtlı olmaları halinde 54 ay; mesleki ve teknik eğitim veren orta veya yüksek öğretimi tamamlayanlar 36 ay, İŞKUR’a kayıtlı olmaları halinde ise 42 ay; hiçbir belge ve niteliğe sahip olmamaları halinde 24 ay, İŞKUR’a kayıtlı olmaları halinde 30 ay; çalışmakta iken mesleki yeterlilik belgesi alanlar, mesleki ve teknik eğitimi tamamlayanlar veya işgücü yetiştirme kurslarını bitirenlerin 12 ay süresince sigorta primlerinin işveren hisselerinin İşsizlik Sigortası Fonundan karşılanacağı hususları düzenlenmiştir.
- 4857 sayılı İş Kanununa göre kısmi süreli iş sözleşmesi ile çalışanlar ile ev hizmetlerinde sürekli olarak çalışması nedeniyle 5510 sayılı Kanun kapsamında olup 30 günden eksik süreyle çalışanların, isteğe bağlı olarak ödeyecekleri isteğe bağlı sigorta primleri; esnaf ve sanatkârların statüsü yerine hizmet akdi ile çalışma statüsü kapsamında sigortalılık olarak değerlendirilecektir.

Söz konusu Kanun ile el emeği ile geçinen kadınların bu işleri hangi tarihte yapmaya başladıklarına bakılmaksızın, söz konusu işleri yaptıklarını belgeleyerek, talepte bulunmaları halinde 18 gün üzerinden prim (2011 için) ödemek suretiyle, 30 gün hizmet kazanarak isteğe bağlı sigortalı olabilmelerine imkân sağlanmıştır.

- Kendi nam ve hesabına tarımsal faaliyette bulunan kadın çiftçilerin sigorta kapsamında sayılması için aile reisi olmaları koşulunun 24.07.2003 tarihli ve “4956 sayılı Esnaf ve

Sanatkârlar ve Diğer Bağımsız Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kurumu Kanununun ve Tarımda Kendi Adına ve Hesabına Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi, Yürürlükten Kaldırılması ve Bu Kanunlara Geçici Maddeler Eklenmesi Hakkında Kanun” ile 2 Ağustos 2003 tarihi sonrasına uygulanmayacağı hükme bağlanmıştır. Bununla birlikte 26 Ocak 2012 tarihli ve 6270 sayılı “Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun” ile söz konusu koşulun 2 Ağustos 2003 tarihi öncesi için de uygulanmayacağı hükme bağlanmıştır.

- Kadınların istihdam edilebilirliklerini arttırmak, daha iyi işlere girişlerini kolaylaştırmak ve kadınların işgücüne katılımlarının önündeki engelleri azaltmak, özellikle yerel düzeyde İŞKUR’un daha etkili kamu istihdam hizmeti sunmasını sağlamak üzere “Kadın İstihdamının Desteklenmesi Operasyonu” Temmuz 2010-Aralık 2011 tarihleri arasında, NUTS II bölgesindeki büyüme merkezlerinde ve artalanlarında yürütülmüştür. Söz konusu Operasyon ile İŞKUR İl Müdürlüklerinin ve ilgili ortakların işgücü piyasasına girmek isteyen kadınlara daha iyi hizmet ulaştırması, mesleki, sosyal güçlendirme, danışmanlık ve girişimcilik eğitimleri ile kadınların istihdam edilebilirliklerinin artırılması, çocuk/yaşlı bakım hizmetlerinin geliştirilmesi, kadınların işgücüne katılımlarını önleyen kültürel engellerle mücadele konusunda farkındalığın ve duyarlılığın artırılması hedeflemiştir.
- Ayrıca Türkiye’de bazı bölgelerin az gelişmişliğine bağlı olarak yürürlüğe konulan bölge planları bulunmaktadır. Bu kapsamda, Güneydoğu Anadolu Bölgesi için GAP, Doğu Anadolu Bölgesi için DAP, Doğu Karadeniz Bölgesi için DOKAP projesi uygulanmaktadır. Söz konusu Projeler kapsamında Valilikler koordinasyonunda kadınların ve kamu yararına çalışan sivil toplum kuruluşlarının güçlendirilmesini amaçlayan projeler yürütülmektedir.
- Kadın girişimciliğinin teşvik edilmesi ve yoksulluğun önlenmesi için İl Özel İdarelerinin görevleri çerçevesinde yoksullara sağlanan mikro kredi uygulamalarının pozitif ayrımcılık içerecek şekilde kadın yoksulluğunu azaltmaya yönelik olarak yaygınlaştırılması çalışmaları 61 ilde sürdürülmektedir. Uygulamanın 81 ile yaygınlaştırılma çalışmaları yürütülmektedir. Bakanlığımız ile Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı arasında “Kadınlar, Engelliler, Gazi ve Şehit Yakınlarına Yönelik Girişimcilik Faaliyetlerinin Geliştirilmesi ve Kadın İstihdamının Arttırılmasını Öngören İşbirliği Protokolü” 10 Şubat 2012 tarihinde imzalanmıştır. Protokol kapsamında kadın girişimciliğini desteklemeye yönelik stratejiler belirlenmiş bununla birlikte iş ve aile yaşamının uzlaştırılmasına yönelik önlemler çerçevesinde organize sanayi bölgelerinde çalışan kadınların çocuklarını bırakabilecekleri kreşlerin açılmasının teşvik edilmesi ve gerekli düzenlemelerin yapılması öngörülmüştür.
- Bakanlığımız ile Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı arasında; “İstihdam, Çocuk İşçiliği ve Sosyal Yardımlar Konularında İşbirliği Protokolü” 17 Şubat 2012 tarihinde imzalanmıştır. Protokolde; iş ve aile yaşamının uyumlulaştırılması ve bu çerçevede kreş hizmetlerinin yaygınlaştırılması; işsizlere yönelik İŞKUR tarafından uygulanan işgücü yetiştirme kurslarına ilişkin eğitim modüllerine; toplumsal cinsiyet eşitliği, kadının insan

hakları, çalışma yaşamında haklar, kadına yönelik şiddetin önlenmesi, aile eğitimi konularına yer verilmesi için çalışmalar yapılması; mevsimlik gezici tarım işçileri olarak çalışan kadınların çalışma ve yaşam koşullarının iyileştirilmesine yönelik çalışmalar yapılması ve şiddet mağduru, tahliyesine bir yıldan az kalmış, kocası ölmüş, kocası tarafından terk edilmiş, kocası cezaevinde olan veya boşanmış kadınların İŞKUR'a erişiminin sağlanması gibi kadınların ekonomik yaşama katılımlarının artırılmasına ve güçlendirilmesine önemli katkı sağlayacak hususlara yer verilmiştir.